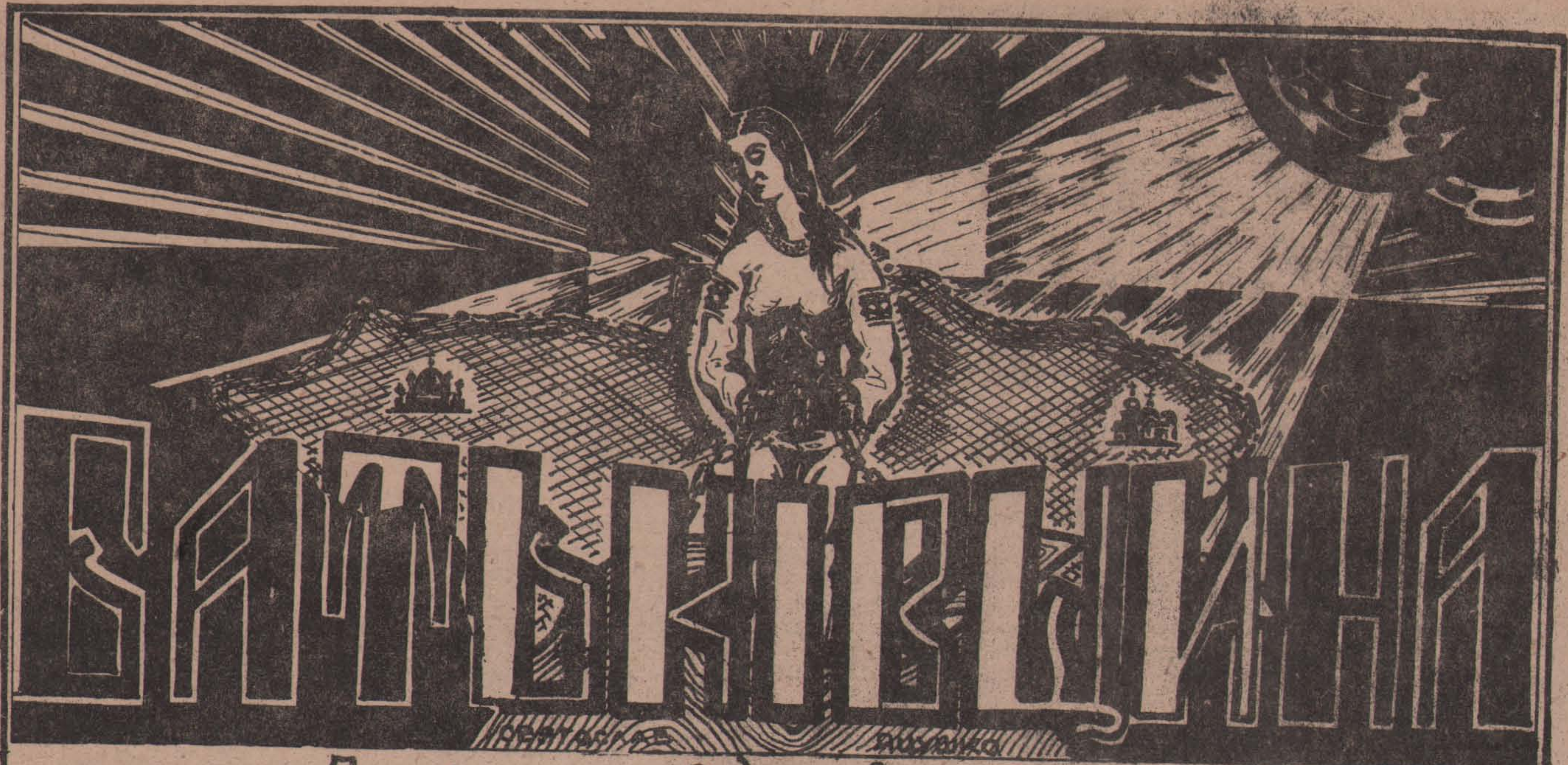

о. Івасюк

ВІСНИК

РІК II.

Інформативний ТИЖНЕВИК

ЧИСЛО: 7(20)

Д.П. Великий МАРШАЛ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

(27.2.1664 р. був розстріляний нашими ворогами в Глухові полковник Іван Богун.)

"Бже порох в пороховицях,
Не зломалась козацька сила,
Не гнуться ще козаки."
(За "Тарасом Бульбою" М. Гоголя)

Хмельниччина є однією із найбільших подій в історії України, а таким великим народним зривом, яких небагато знає світова історія, і порівнюють йому хіба такі величезні здвиги, якими були на Україні визвольні змагання 1917 - 1921 рр., в Англії - революція, кермована Олівером Кромвелем; в Америці - визвольна війна під проводом Георга Вашингтона та війна півночі з півднем за знесення невільництва муринів; Велика Французька Революція, визволення та з'єднання Італії під проводом Гарібальді. Деякою відміною тих рухів від згаданої Хмельниччини було те, що в нас керманець цього визвольного державно-творчого руху був такою видатною особою в ньому, що надав йому свою назву.

Але було б великою історичною помилкою вважати, що лише великий гетьман Богдан Зиновій Хмельницький був одним в цій боротьбі, бо тому лише йому вдалися такі великі перемоги, що він зумів підібрати собі добрих помічників, які склали собою тодішню еліту української нації - провід української визвольної боротьби, кермованої великим Хмелем.

Вивчення історії України та цілого світу доводить, що тоді тільки народи успішно розв'язують всі проблеми державного значення і виходять переможцями, не ламаються, коли їхня еліта є не самозакоханим, чи шукаючим лише власної вигоди "панством" і, тому не маючим віри в свій народ і його силу, а дійсним проводом народу, що йде переможно вперед. Від якості, відповідальності, здібності еліти залежить успіх чи неуспіх народу, країни, цебто, чи такий народ буде чужою колонією, де ця "псевдоеліта" буде вислуговуватись чужим інтересам, чи діючим проводом шанованої всіма самостійної держави.

Це вже давно відомо, що добрий генерал без добрих старшин не зможе вирати війни, бо не зможе самий охопити всіх частин та елементів бою, так само, як і добрий будівничий без помічників не

зуміє виставити будівлі. І такими відповідними помічниками був оточений гетьман Хмельницький, коли підняв прапор боротьби за волю України. Еліта його часів налічує багато видатних людей, високо - освічених, з загартованим характером, сильною волею, добрих державників та стратегів. Хмельницький вмів добре підбирати цю еліту і добре держати міцною рукою, тою рукою, яка зміла єднати та карати. Але це все не було б вистарчаючим, якби не ця свідомість державних цілей, яка єднала і проводила цю еліту часів Хмельницького.

І одним з найкращих був полковник Іван Богун. Серед оточення гетьмана він особливо виділявся своєю лицарською вдачею, здібністю великого стратега, самостійними переконаннями, незалежністю думки, умінням відрізнити друга від ворога, високою чесністю, освітою, любов'ю та посвятою батьківщині. Він мав добрий військовий вишкіл старшини та державника, який придбав ще до Хмельниччини і в часі останньої. І це все видно з його діл, які навіть на тлі досягнень самого великого гетьмана не бліднуть.

Від самого початку свого політично - військового життя, виявив він себе лицарем - стратегом і був тим до самої смерті.

Вже в першому етапі Хмельниччини полковник Богун виявив себе поруч полковників: Кричевського, Кривоноса, Морозенка, Нічая, генерального писаря Виговського та інших, в самому кращому світлі, як борець за визволення свого народу і батьківщини. Особливо він виявив себе, як видатний стратег в обороні українських державних границь, в часі зірвання Польщею мирних умов, підступного нападу на Україну, щоб відновити свою владу і визиск українського народу. Тоді то полковник польський натиск був звернений проти Брацлавського полковника Нічая, який поляг у нерівному бою з переважачим ворогом в містечку Красному (сучасна Винничина). Ця сама польська сила оточила і полковника Богуну в місті Винниці. Тут їх зустрів добрий знавець їх тактики та так почастивав, що вони не тільки не здобули Винницької фортеці, але розбили собі лоби об їх мурі та тактику полковника Богуну. Ця облога закінчилась повною поразкою польського командувача Конєцпольського.

кого і дала змогу гетьманові зібрати свої збройні сили та підготувати удар по ворогові.

Так само полковник Богун через деякий час наніс сильну поразку польському війську під Монастирищем, біля Умані.

Таких перемог полковник Богун налічував дуже багато, а поразок зовсім не мав. Тому став пострахом для ворогів, а народ складав про нього пісні і легенди.

Коли пізніше, під час бою під Берестечком, польському командуванню вдалося підкупити кримського хана, тодішнього союзника Хмельницького, і він залишив в найтяжчий момент українське військо без допомоги, втік з поля бою та підступом захопив в полон Хмельницького і спричинив оточення українського війська поляками, так, що здавалось пришло останнє розгромлення - та талановитий стратег Богун, який залишився наказним гетьманом, зумів відбити всі наступи поляків, зробити спритний маневр і вийти з тяжкої облоги на вільні українські землі.

Любов до полковника Богуну з боку українського козацтва та селянства була безмежна. Полковник Богун був завжди не тільки лідером - стратегом, але і добрим політиком. Він це зараз по побіді під Пилявцями в гетьманській раді обстоював похід на Варшаву та повне розгромлення магнатських сил. Для цього пропонував він підняти на боротьбу за волю всі поневолені народи Польщі, добавучи лише в тому запоруку перемоги. Він бачив, що визволити український народ з неволі і створити вільну українську державу можна лише підняттям на боротьбу за волю всіх народів. Він добачав Україну провідницею в цій боротьбі. Він був проти миру з польськими магнатами та не вірив у щирість їх, а також деяких сусідів. Тому, коли укладалась

Переяславська угода з Москвою, полковник Богун на чолі молодшої старшини стояв на протимосковській позиції, застерігаючи від цього союзу з майбутнім ворогом, якого він вже в той час відчував. Він відмовився з багатьма іншими старшинами від присяги на вірність Москві.

"Історія Русів" наводить такі слова полковника Івана Богуну на Переяславській раді:

"У московській народі панує скрайнє кріпачтво і неволя у найвищим степені, а крім того, все належить до Бога і царя, а люди нічого власного не мають і також не можуть мати, бо після їх думки, люди живуть тому на світі, щоб нічого не мати і бути лише невольниками... Увесь простий народ уважають кріпачками, так якби вони не походили від одного народу, але були бранцями або куплені на ринку... Одним словом, з'єднатися з таким народом є те саме, що скочити з вогню в полоніння". +) Що за здорова думка - великого маршала! І з цього ми бачимо, що такі видатні люди того часу вже побачили наслідки цієї угоди з Москвою та орієнтації на чужі сили. Полковник Богун, як добрий політик - стратег, був прихильником не перецінювати чужої допомоги, безперечно, не відкидаючи використання ситуації та часткової допомоги. А головне, закликав підносити власні народні сили та єднати сили інших спільників - поневолені народів. Це є дороговказом і для нас, сучасних борців за Вільну Українську Державу! Творити власні сили, а не спиратись на чужу інтервенцію і поміч! Лише в союзі з поневоленими народами, як брат з братом, можемо йти в боротьбі за повне наше і їх визволення!

+) С. Федько: "Історія Русів або України". Бібл. "Укр. Козака", ч. 2, стр. 14.

І. Орлівський Обличчя людини і характер

Мати світогляд, це значить уміти відповісти на питання, що є основою життя, в чому лежить його суть, які сили є мотором людської діяльності, що є найвищою ціною, до якої повинні бути спрямовані усі наші чини, та яке є відношення одиниці до суспільності, нації і держави.

Напочатку мусимо ствердити одну незбиту життєву правду, а це те, що питомим для кожної людини є воля жити і розростатися. І йде тут не про заспокоєння отих найнижчих інстинктів, якими є, наприклад, інстинкт голоду, але про повне життя, тобто про заспокоєння передовсім духових потреб.

Ми приходимо на світ з певними нахилами, уподобаннями, здібностями. Один має нахил до практичного життя, до техніки, інший приймає особливо красу окружуючого світу, є такі, що незвичайно глибоко відчувають людські переживання, терпіння, радощі; ще інші мають критичний підхід до життя. Ті аналізують усі явища, шукають у всьому початку і кінець. Це майбутні техніки, мистці, поети, філософи. Але покищо усі ті прикмети духової особистості у молодій людині криються на дні її душі, як певний потенціал, як певні сили, як підсвідома воля, як щось, що шукає вияву. Людина щось хоче, вона шукає, вона хапається всього, кидася і знов шукає, поки не знайде себе. (Це ставлять часто припадкові). Але вона мусить чогось хотіти, мусить шукати, мусить мати волю жити.

Людина без волі це немов отой жворий, що змучений фізичними терпіннями та зусиллями зберегти життя, тратив охоту жити, стає байдужим на все. Тоді треба чогось дуже сильного, щоб привернути в ньому охоту до життя та дати йому сили до дальшої боротьби. Воля жити і розростатися проявляється як внутрішній неспокій, гін до чогось. Цей неспокій є підсвідомий, людина не здає собі справи з цього, що в ній діється. Вона чогось хоче, сама не знає чого. Вона відчуває якусь внутрішню силу, що не дає їй спокійно сидіти на одному місці, прає її до руху. Вона, та сила, виганяє малоого хлопця з хати вганятися за мотиллями, будувати грєбли на потоці, ліпити замки з піску, лазити по деревах, шукати пригод з товаришами. Вона змушувала героя повісті Самчука покидати свою череду і йти зловжати ріки шукати нових світів; Шевченка - шукати стовпів, що небо підирать. Та сила, той внутрішній неспокій - це дух Васко де Гаме, Колумба, відкривців бігунів землі, нових країн та недовступних джунглів, мистців пензеля, поетів та учених - вічних творців. Це дух людей, що їх називаємо непосидючими, рухливими, ініціативними, коротко: живими людьми, що є ненасичені у вияві своїх духових та фізичних сил.

Люди, в яких діють огні внутрішніх сил, які мають ту волю, це ті, яких ми вічно називаємо молодими у відмінні від тих, що тужать за хатою в лісі, далеко від людей і життя; за спокоєм і вигідним життям. Оті вічно молоді люди не здають собі часто справи, "куди, пощо?", для них ставть тісними стіни хати, неінтересний малий круг людей, нужним старе, вже пізнане, їх жене та внутрішня сила до чогось нового, невіданого ще, - до чину.

Який великий вплив має та підсвідома воля - жити на зовнішнє обличчя людини, на її поступування, на це дає нам багато прикладів саме життя.

Ви зустріваете людей, що закидають вас тисячами різних питань, дітей, що все бачать, їх все інтересує, їх годі вдержати на одному місці. Інші ж сидять спокійно - або дрімать, або дивляться тупо в один пункт. Нерозумні родичі з зачайно задоволені тими другими, бо вони приносять їм найменше клопоту. І обсервуйте тих дітей в школі - одні і в науці є перші, і в спортовому житті є чинні, і в бібліотеці є сталими гостями і пополудневі лекції відвідують, а то й за часописи хапаються, та й не глухі на багатогранне життя, що шумить у нестримному леті кругом них вперед. І бачите других, що десь так несміливо з останньої лавки підносяться, щоб загикувшись, видусити з себе мізерні відповіді на запити учителів. Сірі вони в школі, незвідні і в пізнішому віці, у суспільному житті промудуть крізь життя непомітно, вузьенькою стежкою понад ровом, щоб дати місце тим другим, що, схвативши життя за чуба, повернути його туди, куди схочуть. Людина без волі - це людина напівмертва. Ми мусимо в житті чогось хотіти, інакше не буде руху, не буде ділання, не буде життя.

Отже ця воля, це щось, що лежить у сфері духа, а не матерії, є основою життя.

Але та підсвідома воля, це немов розбурхані хвилі ріки, що летять стрімголов, шукають найменшого опору, це немов дикий кінь без їздця, електричний енергій без громозводу, що можуть, крім користі, принести велике знищення і шкоду, воли не спрямувати їх у правильне русло, коли не вбрати їх в шори, не використати їх до певних означених цілей.

Тим чинником, що освідомляє, координує, направляє, є людський розум. Розум, це немов те віконце, через яке підсвідома воля бачить свою мету та шлях її реалізації. Розум для волі є тим, що їздець для дикого коня, машиніст для паровоза.

Визначаючи за волею перше й основне значення в житті, признаємо, що розум і воля взаємно себе доповняють. Сам розум без волі є безсильний. На це дає нам багато прикладів конкретне життя. Ми знаємо - або інакше нам розум каже - праця, пильність перевищують вроджені здібності, та коли в нас немає волі перемогти ліньство, свідомість залишилася свідомістю, що еwentуально викличе у нас гризу совісті і ми залишимося при подиктованих розумом плянах, побавовах, зав'язав, які без чинності волі ніколи не будуть зреалізовані.

Ми знаємо, що п'янство та гра в карти переходить у наліг, який потягає за собою моральний та матеріальний упадок, а проте немає у нас сили, щоб сказати "ні" і перемогти це наліг.

Точність, відповідальність, карність - це одні з найкращих прикмет людського характеру, але треба сили, яка змусила б нас встати ранше, щоб не спізнитись поконатися ліньством і робити не те, що нам подобається, але те, що нам наказує. Ми навіть уміємо побачувати зло, але немає в нас сили, щоб його усунути. Ми любимо заичайно критикувати. Але критика є лише тоді виявом волі, або інакше, активної постави до життя,

коли вона намагається направити зло. Критика, що має на меті лише підорвати чин, це вияв слабих, що не мають сили піднятися вгору, та хочуть знищити те все, що спихає їх в тінь.

Всі явища в суспільному житті є впливом людської думки, що має свій початок у волі. В житті немає механічності, а діла лише людська воля. До всіх явищ життя мусимо бути звернені обличчям, активно ставитись до них, бути їх підметом.

д.б.

Вірсько ПЛОЩАННЯ

Сонце вже давно сховалося за сині гори, й на землю падав вечірній сумерк. На погідному вечірньому небі почали моргати приманливі зірки.

Зза лісу показався повнолідий місяць і кинув цікаво на землю своє бліде світло. Все спочивало спокійним сном по цілоденних весняних трудах.

Тільки сади, покриті білим весняним цвітом, шуміли пісню радості, пісню нового життя.

Ген за селом розбивався об береги своїми водами Дністер. Він лютував, кидавчи своїми сріблестими хвилями, пінився, хто посмів йому поставити на його шляху кам'яні перешкоди. Любив вільне життя, так само, як жителі його берегів.

В селі часом загавкала пробуджена зі сну собака, немов відганяла непрошених гостей від сонних господарів.

Але Степан не спав. Він весь день приготував до далекої дороги, яка вела в незнане майбутнє.

— Здається вже все, — подумав, — ще тільки піду й попрошанься з Надею.

Ішов задуманий може на останню зустріч. Помаду минав селянські хати, що світилися до місяця. Потім перейшов на стежку поза городи. Хотів ще раз налюбуватися нічним видом рідних піль і звідти зайти в Надін сад.

Зелені поля пахли свіжим весняним запахом. Вітрець зривав з дерев цвіти і кидав їх Степанові в обличчя, під ноги.

Ось і сад уже. Скільки радісних вечорів провів у цьому саду, як гарно йому минав тут час у милій розмові з Надею.

Сів на лавку, яка стояла під кріслатою грушею. Наді ще не було, і Степан потонув у думках. Хотів увявити собі майбутнє, та це не йшло йому у голову.

Зашелестіли чийсь кроки, і він оглянувся.

— Надю!

— Степане!

Вони кинулись в об'їми, і Степан з любов'ю поцілував її гарячі уста. Поглянув у її голубі очі — вони плакали.

— Чого ж ти плачеш, кохана? Заспокойся. Краще сядьмо та поговоримо дещо.

— Сіли.

— Ти таки йдеш, Степане? — спитала ледве чутно.

В її голосі було чути жаль і тугу.

— Треба, серце, мушу!

— А я?

— Ти? Я завжди пам'ятатиму про тебе, а коли повернуся, ти будеш моєю. Інакше годі. Ми йдемо, кохана, за нашу велику та святу справу.

— Так. Ти й ти, що з тобою разом йдуть так говорять, але ви не знаєте, що говорять інші. Ви ще не пішли, а вони вже називають вас запроданцями.

— Нехай вони так думають. І це ти, які ніколи нічого для народу не зробили й не зроблять. Вони великі патріоти, але лише дома, коли їхні кишені повні, а як доводиться взятися за діло, вони ховаються, бо там немає доходів, там треба жертвувати всім, що є найдорожче для кожної людини. Там жертвується навіть життя. А вони, щоб оправдати себе, щоб не сказати, що для них на вищим ідеалом є власне добро, прикидаються патріотами й не вагаються в обороні себе кинути найбільшу клевету на тих, які кладуть своє життя на жертвник волі. Ми йдемо не як виступники за чужі інтереси, а здобувати особисте, і тільки особисте щастя; ми йдемо, як оборонці рідного краю й поневоленого нашого українського народу. Чужа зброя, яку ми беремо в свої руки, стане нашим знаряддям, і ми в слухний час повернемо її, де вимагатиме наша справа. Ми йдемо, що прийде час, коли та зброя повернеться проти її власника. Мусимо скінчити з вожовим насильством на Україні. Ворог звідки б він не був, зт заходу, чи півночі, не сміє стріляти наших людей, палити наші села, грабувати наше майно.

— Надя любила слухати його, коли він з таким завзяттям говорив про волю, про Україну. Вона відчувала ненависть до тих, що думали тільки про своє щастя. Вона розуміла так, що коли її коханий не піде тепер, то прийдуть німці по нього. Він міг би втекти від них, але вони за нього заберуть цілу його рідню, а господарку пустять з димом.

Але серце говорило їй інше. Коли він її любить, то міг би таки лишитись. Вона зможе охоронити його перед тим нещастям. Хотіла ще відмовляти його. Пригадала собі, що це вона робить тільки для власного щастя, а Степан таких не любить. І Надя поставила ще раз запитати його, чи він не забуде про неї.

— Степане, — промовила, — я все ж таки чогось боюся, що коли ти поїдеш у широкий світ, зустрінеш багато інших дівчат, таких як я, а то ще й кращих, а тоді?... Кажуть, що у воєнків, що село, то і дівчина.

— Ні, кохана, коли хтось вірно кохає, той ніколи не забуде, де б він не був. І ти за мене не бійся. І завжди твій, аби тільки на війні Бог хоронив. Навіть коли буду ген десь далеко в кривавих боях, я завжди пам'ятатиму про тебе.

— О, коли б ти знав, коханий, як важко мені з тобою розлучатися. А так добре думала про наше майбутнє, а тепер... Ти підеш, може й загинеш на війні... що ж тоді я робитиму?

Малю давив її молоді дівочі груди, тиснувся до горла. Та вона не сміла плакати, бо коли її коханий іде боронити свій народ, вона не сміє затримувати його. Хоч який він був дорогий для неї, та все ж таки не могла його затримати.

Не краще було з думками в Степана. Розум диктував йому вперто триматися того шляху, який він обрав, а з душі йшло якесь невідоме бажання лишитися тут біля коханої, обнімати її гнучкий стан, цілувати її рожеві уста, дивитися в голубі очі.

— Але що ж, — настоював розум, — коли ти не підеш тепер, тебе вороги заберуть силою від неї. Все одно не будете разом. Глянь — ціла Україна терпить вороже ярмо. Там, на сході, північні ворог топче святині твого народу, а тут німота палить села, розстрілює братів та сестер. Ні! Ти не смієш дозволити на повернення лихоліття на Україну, ти не смієш допустити до того, щоб найкращу молодь України вивозили на захід до каторжних робіт на певну смерть від летунських атак та на нелюдське трактування цілого народу. Ти мужчина, ти мусиш стати в обороні покровдженних. Коли в тебе буде зброя в руках, ти будеш сильний, і ти повернеш її проти кого буде треба.

— Не йди, — вперто піддержувала друга думка, — ти нічого не зробиш. Бачиш скільки сидить дома, навіть не думаєть покидати хати. Хіба ти гірший від них і не хочеш жити спокійно, затишно? На кого ти лишаєш молоді дівчини? Тебе й так назвуть фанатиком не чужі, а такі свої. Хіба ж вони варті того, щоб ти для них дарував своє життя?

— Ні, це не правда, — диктував розум. — Ти відповідай за цей момент перед майбутнім поколінням. Нащадки не сміють сказати, що їхні предки прогаяли хвилину й нічого не використали. Навіть тоді, коли ваші труди не увінчаються успіхом, то ваші діла підуть в історію, як доказ перед світом, що ви продовжували боротьбу за волю, за суверенність. Той, хто наслідється над тобою, немає почуття любови до рідного народу. Він з тих, що завжди говорять: "Якось воно буде", або "Моя хата скраю".

Ваша хата — це Україна, а весь народ, — це ваша родина. Для них пожертвуй усе! За волю, за братів своїх немає ніколи завеликих жертв!

— Ні, дацю, — промовив, — настав такий час, що годі сидіти дома. Народ жертвує своїми силами за волю; він терпить, страждає. І ти жертвуй своє страждання для всіх. Бог дасть — виберемо волю, а тоді я повернуся до тебе й у новій вільній Україні заживемо разом щасливо. Ми принесемо на своїх багнетах волю, справедливість покровдженим і радість засумованим. А ти молись Богу не за мене, а за нас усіх, щоб наші труди увінчалися успіхом.

— Хай Мати Божа вас хоронить. Коли нам так доля судила, нічого не вдіємо. Іди, коханий, здобувай батьківщини волю, а собі славу!

Степан ще раз пригорнув її кріпко до себе й гарячим, довгим поцілунком прощав її і хотів, щоб поцілунок був такий палкий, як палка його любові. Бажав надихатись запахом її уст, щоб той поцілунок був згладкою на весь час їхньої розлуки.

Місяць уже звертався на небі до заходу. Зірки немов поблідли, співчуваючи їхньому горю та помалу гасили своє світло.

Зі сходу повівся холодний вітрець. Навіть стара група замучила своїм білим цвітом, ніби шепотіла: "Прощай, прощай!.."

Степан пустив Надю з обіймів і подивився на погідне небо.

- Пора! - сказав, стискаючи її руку.
- Коли пора, то йди, - прошепотіла.
Вона вже не плакала. Погодилася зі своєю долею хоч як важко це їй приходило.
- Ти ніколи не забувай про мене. Я жду тебе! -
Степан позильним кроком ішов туди, куди кликала його доля, боротись за волю, за схід сонця волі над Україною. Йому здавалося, що слова Наді все ще давлені біля нього: - "Йди, я жду тебе!" -

З ЖИТТЯ УКРАЇНИ

Святкують прилучення Закарпаття.
("Перелом" - II, серпня 45.р.)

Після прилучення Закарпатської України під совітську адміністрацію був виданий наказ широко святкувати по всіх громадах цю подію. Було дозволено навіть служити по церквах там, де залишилися живі священники.

Повідомлення з Києва подають, що свята відбулись гремільно з "казьонним" ентузіазмом по всіх селах, місточках і містах Закарпаття. Виступали промовці, які вчитували прислані з Ужгороду промови, де було ясно зазначено, що вся Україна є об'єднана і вільна. Привітальних телеграм з Туркестану від визволених туди українців не читалось.

"Клуб при колгоспі".

("Свобода" - 27. жовтня 45.р.)

Є вже такий в Дрогобиччині. Совітські джерела подають, що відкрили такий клуб "колгоспники ім. - що легко догадатись - С..... Це має бути місце для культурної праці і розваги. В Дрогобиччині, де родився Іван Франко, міг би такий клуб прибрати імя Каменяра українця.

їнського народу, та як можна помилувати "вожля" й існувати.

Кінофікація Львівщини.

("Свобода" - 10. листопада 45.р.)

Як подає газета "Радянська Україна", то з початком вересня мало працювати у Львівщині 47 кінотеатрів та 10 звукових кінопересувов. З того 15 кінотеатрів має бути у Львові, а між ними спеціальний кінотеатр хроніки, дитячий та комсомольсько-юнацький. В таких кінотеатрах, як "Україна", чи "Коперник" відбуваються перед початком вистав промови і лекції на політичні теми, як і концерти Львівської обласної фільгармонії.

Ужгород.

("Свобода" - 10. листопада 45.)

Василь Кучер описує Ужгород, прибувши до нього з Києва літаком за три години. Завважує написи на будинках, що часом аж моторошно стає, як потворили українську мову. Як от "каменар Петрушка живе противно" (напроти). При кінці описує, як "в розчинених вікнах чепурних будиночків у квітках і стрічках видніли портрети товариша Сталіна і маршалів червоної армії", та як дівчата та юнаки під-

берегом ріки співали:

" Синє море,
Білий пароход -
Куди на поїду -
" Руський народ."

На Буковині.

("Перелом" - II, серпня 45.р.)

Совітські джерела повідомляють, що на Буковині населення вже дихає чистим українським повітрям. Про поживу немає згадки. Зазначається лише, що в Чернівцях, Сторбжинці, Радівцях і Довгополі (мабуть, Кимполунг) можна почути на вулицях українську мову, яка обов'язує від 1. травня.

З цього повідомлення видно, що більшовики ще не зачали українізації. Повідомлення зазначає, що по-румунські та по-німецькі ще говорять десь по закутках, - а це переважно євреї "українські" знічені Юрки". Це, як зазначається, має бути доказом, що, помімо двохсот літ австрійського та двадцятипяти літ румунського гніту, українська мова не страшила нічого зі стану свого посідання.

Немає сумніву, що наколи більшовики розпочнуть свою славетню "українізацію", во в Чернівцях не буде можна чути української мови, як не чути її в сучасній мент на вулицях Києва, Харкова, чи Одеси.

УКРАЇНЦІ СВІТУ

Українські скитальці в Індії.

("Н.К." - 29. I. 46.) Український американський часопис "Америка"

з дня 5. I. 46. помістив дуже цікавий лист одного українського американського вояка в Індії, в якому він описує долю українських переселенців в Індії. Тут приводимо тільки уривки з цього листа:

"Між Бомбаєм та Касабланкою є багато таборів переселенців. Вони складаються головню з переселенців Польщі та біля 40% українці. Багато з них походять з Західної України. Мені вдалося стрінути декого з Львова, Коломиї, Дрогобича та з Волині. В більшості там є молоді і старші жінки, в багатьох випадках, з більше як двома дітьми. Якщо їх запитати, де їхні чоловіки, відповідь є така: росіяни забрали одної ночі, і я не могла його знайти, або вбили його, коли він не признавався на допитах, або замучили його, і він помер від холоду й голоду, чи поповнив самогубство, чи прямо вбили його, коли він не мав більше сил до праці, говорючи, що за дармо годувати не будуть, бо самі та армія потребують їсти....

.... Тепер вони мусять жити в таборах переселенців разом з поляками, і про їхнє життя я не потребую говорити ні вам, ані кому другому, хто лише знає поляків. Живучи тут, на англійських паках, вони дістають те, що нічого їсти, чи в що вбратися. Наїтяже терплять

діти. Страшна горяч, бідна пожива та малярія й другі пошесті, що шалють між тими дітьми в Індіях, це все рве серце, коли дивись на ці вихудлі, голодні, хоровиті, невинні діти....

.... Коли вони були в Сибіру, багато з них дістало сухоти та повідморозували руки, ноги й вуха.

Я зробив усе, що було в моїй силі, коли я жив в Карачі біля великого переселенського табору. Всі пакки, які я дістав з дому, я розділив між ними, та це не було багато. Я пробував знайти для них працю в наших віськових таборах, та як всі подання мусіли переходити через руки польських таборних властей, ви дуже добре знаєте, хто перший дістав працю.

Я стрінув молоду жінку зі Львова з її може п'ятилітньою дочкою. Вона походить з відомої української родини. Її вивезли замість її брата, який, як український патріот, втік з краю, як тільки увійшли росіяни. Її жінка хвора на малярію та на недугу горла, на яку не має ліку. Вона знає, що вона по-вільно вмирає, і одинокою її думкою є, що станеться з її дочкою. Таких випадків є сотки, і один гірше від другого.

Це є лихо і сором... тільки за те, що вони українці. Наші великі державні мужи говорять про сво-

боду від страху, голоду, переслідування та від всякої другої біди, а тимчасом тисячі невинних людей тиняються по світу, неначе якісь виродки або невеличкі. Вони допомагали знищити одне переслідування тільки на те, щоб завести друге ще гірше. Яка ж це гіпокритія ця вся вічна?...

Дальше автор листа закликає українське громадянство Америки допомогти цим бідоласним людям та каже: "Я знаю, що це не легка справа організувати таку поміч, коли українці є помішані з поляками."

Табори є під польськими властями, і наша поміч мусіла б йти через їх руки, але якщо нам удалося врятувати бода кілька тих дітей, наш труд був би вартий заходу!..

В Освенцімі згинуло 20 000 українців.

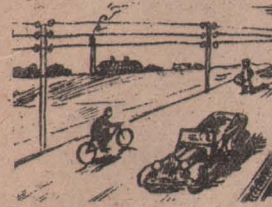
("Свобода" - 27. жовтня. 45.р.)

На терені Німеччини під аліянтами повстала "Ліга Українських Політичних Вязнів", яка переводить реєстрацію всіх українців, які з політичних причин були ув'язнені німцями. При тому, як читаємо в часописі "Українець у Франції", лише в одному концентраційному таборі Авшвіц (інша назва "Освенцім") на Шлесську згинуло до 20 000 українців, головню молоді, зі східних та західних земель України, а решті

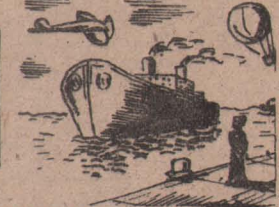
врятував життя прихід альянтів.

("Н.К." 29.І.46.) 6-го і 7-го січня ц.р. члени СУБ взяли участь у спільному Святі Різдва Христового, яке влаштувала Українська Громада в Манчестер для українців, воєнків канадської та польської армії. На Святках, крім представників усіх українських установ у В. Британії, був також присутній Гість з Канади, Всесвітній о. др. Василь Кущнір, представник зорганізованого громадянства Канади й Америки. Свята пройшли в домашньому, прекрасному настрої.

("Н.К." 29.І.46.) 19-го і 20-го січня відбувся Перший Організаційний З'їзд СУБ в Еденбурзі. На програму з'їзду зложилось загально-

Зіттижжя

"Удари оливню галузкою"

("Крузейдер" 17.2.46.) Під таким наголовком подає знаний англійський журналіст В. Коннор свою заувагу про останні події на засіданнях Єдинених Націй у Лондоні. Оливня галузка є символом миру й її уміщено теж на гербі Організації Єдинених Націй на знак, що ця організація має дбати про закріплення миру в світі. Однак останні засідання цієї миролюбної організації не були зовсім миролюбні й не раз доходили до такої бурхливості й до такої острої виміни думок між деякими представниками, що це можна б порівняти до "бійки символічними оливними галузками". Причиною було піднесення соціалістичними представниками закидів щодо англійської політики в Персії, Греції й Індонезії. Головними героями розправи були: представник СРСР Вишинський як прокуратор, і англійський міністр закордонних справ Бевін, як оборонець обвинуваченої Англії.

"Боротьба Бевіна з Вишинським, — пише Коннор, — нагадувала часами боксерські змагання, підчас яких більшість зацікавлених британців метафорично не могли всидіти спокійно й піднімалися з місць, щоб криком заохотити "нашого Ерні" (імя Бевіна), коли він, хитаючись, подавався через ринг, не знаючи, як викінчити противника."

Контраст між Бевіном і Вишинським не міг бути більшим. Один твердий й суворий, другий — острий, як сікач. Вишинський, знаючи намоу загалові, як безсердечний прокуратор Зінов'єва, Бухаріна й Радека, відіграв в цьому процесі роль, що пройшла від найвищої гладкості до крику й брутального вибуху, в часі якого він звернувся до обжадуваного словом: "Ти сиу вола й сви-ні".

Тяжко вяснити його ціль, як голови соціалістичної делегації в Вест Мінстер Гол, де відбуваються вперше засідання Єдинених Націй. У зв'язку з його маневруванням приходяє на думку слова Метерніха, які він висказав підчас Віденського Конгресу й які пасували б до Вишинського. А саме: Метерніх, почувши про наглу смерть російського амбасадора, усміхнувся сумно й сказав: "Застановляюся, що він заміряв тим зробити".

Замірення Вишинського в його нападах на англійську політику є так само дивні. Часом пробивалися в них майже психопатичний страх і ворожість до західної Європи. Часом соціалістичні погляди виглядали, як плянова, обдуман атака, щоб за всяку ціну дискредитувати Велику Британію, як найслабшого члена з потуг. Технічно й морально Бевін переміг і висказав слушність англійської справи, а також укріпив авторитет Організації Єдинених Держав.

Збори СУБ та спільне відсвяткування Водохрещі. На з'їзді гостив Всесвітній о. др. В. Кущнір, Президент Комітету Українців Канади та представник Українських Канадських й Американських організацій. На зборах вибрано новий провід організації та намічено плян праці на майбутнє.

("Нові Дні" — 19.І.46.) Американський журнал "Лайф" помістив кольорові звори різдвяних карток різних народів. Змиславцем українських різдвяних карток є Д. Левицький з Америки.

У газеті "Нові Дні" у статті, підписаній Б. Ол., вчисляють кольосальні втрати, нанесені українцями в Америці.

Мануїльський говорить...

("Ю. Дж." 12.2.46.) На зібранні Ради Безпеки, на якому дальше розглядали індонезьке питання, знову вступав голова української делегації М. Мануїльський з гострим запереченням, що ситуація в Індонезії є в.ж. включно внутрішньою справою Голландії.

Він повторив уже раз в.сунену російською делегацією справу ситуації на Яві, заявляючи, що там дійсно існує воєнний стан. До цього заявив:

"А це не є справа, котра підпадає під компетенцію Нідерландського уряду. Це є проти міжнародного права і моралі, щоб британці вживали японські війська для поборовання індонезького народу."

Це просто страшне організувати наємну армію з ворожого війська і уживати її проти народу, що бореться з наїздом.

Поглянувши навколо, рівним голосом продовжував:

"У випадку військової інтервенції, що тепер має місце в Індонезії, я домагаюся, щоб інші держави мали право висунути питання перед Радою Безпеки."

Я щиро пригадую те, що я запам'ятав з досвіду бувшої Ліги Націй. Важлива проблема виринула перед Лігою Націй. Я думаю, передовсім, про інтервенцію в Іспанській війні. Ліга рішила, що ця справа не входить у її компетенції, є локальною і не загрожує міжнародному мирові і безпеці.

Однак два роки пізніше світ був кинений у страшну воєнну заверху, а люди заплатили за цю помилку Ліги.

Живуть, мов магнати.

("Оджі" 7.2.46.) Серед усіх делегацій ООН в Лондоні соціалістична делегація визначається на найбільшій виставі і блеском. Вона складається із 70 осіб, зайняла майже виключно для себе цілий готель "Савой", зарезерувала 24 авта та кожного вечора розпоряджає 70 вільними білетами до всіх театрів і кін Лондону.

Жінка Рузвельта бореться за свободу гуманності.

("Ю. Дж." 11.2.46.) Жінка бувшого президента Америки Е. Рузвельт у вівторок уночі на раді ООН боронила права і волю європейських збігців.

Вона запропонувала раді ООН відкинути російські домагання обмежень у таборах збігців, котрі, як доказував Вишинський, є ко-

нські культури війною. В статті загадується про знищення св. Лаври, численних музеїв та бібліотек в Україні, а також тих нечисленних музеїв, що кольосальним вкладом музеїв і пієтизму заложено на чужині. Празький музей, бібліотека С. Петлюри в Парижі, Берлінський науковий інститут, Варшавський Науковий інститут. Стаття кінчається закликком до відтворення нових цінностей... "бо ж не можемо жити в сирі буденщині мертвими душами"... "Мусимо творити нові мистецькі вартості та місці втрачених. Хочемо, щоб наша література й мистецтво, зберігаючи національний зміст і форму, відбили високі, загально-людські проблеми".

нечні, щоб запобігти роботі фашистських співпрацівників у їх "заклику" до зради. Вишинський домагався контролю у таборах європейських збігців, щоб заборонити пропаганду проти Єдинених Націй, зарядити контролю персональності і повороту до краю воєнних злочинців, які перебралися за збігців.

Доказуючи, що пропозиція, поставлена перед радою ООН, є вистарчаюча повороту воєнних злочинців, пані Рузвельт назвала Вишинського пропозиції контролю "ограниченням людських прав і волі".

"Чи ми, Єдинені Нації, є так слабкі, щоб мали заборонити людям сказати те, що вони бачать і чують, думають і вірять?"

"Вони можуть навіть сказати їх думки проти Єдинених Націй. Я думаю, що вони мають на це право!"

Пропозиції Вишинського були підтримані делегатами Польщі та Югославії.

Пані Рузвельт сказала, що ніхто не міг би погодитися на повернення зрадників до їх країв для покарання. Деякі люди вокували проти ворогів їх країв під час війни і не хочуть повертатися додому тому, що вони не симпатизують з теперішнім урядом у їх краях.

Вишинський, відповідаючи перед голосуванням на промову п. Рузвельт сказав, що така неограничена воля, яку обороняла п. Рузвельт, не може існувати в жодній країні.

Сучасна Греція.

("Оджі" 12.2.46.) Мало країн у світі потребує в сучасній мент такої перебудови свого життя та унормування противенств, як Греція.

Тому це ма'же часта для неї, що в цей критичний момент керму держави обняв єпископ Ламаскінос на становищі регента. Це один з нечисленних мужів, серед одного з найбільш індивідуальних та розсварених народів, здібний с'як — так кермувати державним судном, серед бурхливого та непевного часу.

В часі німецької окупації він був духовним провідником руху спротиву та терпів гостру нагінку зі сторони СС-ів. Коли по звільненні Греції англійськими військами в грудні 1944 р. вибухла домашня війна, ворожі сторони погодилися в перемир'ї на нього, як керівника держави.

Внутрішнє становище Греції характеризує боротьба двох крайніх партій: монархістів та комуністів. Жодна інша партія не є здібною обняти посереднє станови-

де та притягнути обидві скrajні політичні течії до конструктивної співпраці. Це та тяжка інфляція, господарський занепад, індивідуалізм, дух пімсти та дезорієнтування вигодолюбних і озброєних мас є причиною сталого неспокою та зміни уряду.

Сьогодні є вже знаним, що інтервенція англійських військ погіршила положення, особливо через явну підтримку, дану правим партіям і монархістам. Це підсилює терористичну акцію. Боротьба загострюється навколо амністії політичних в'язнів та надходячих виборів.

Регент Дамаскінос мужньо ставив до цього часу чоло усім труднощам та при допомозі хоча б короткотривалих угод встиг посунути державний корабель вперед.

Основних вислідів не досягнуто та не досягнеться доти, доки не встановиться міжнародне відношення довкруги Греції. Та певним є, що після одного року від свого назначення, єпископ Дамаскінос сьогодні даліше є одинокою особою, що зможе довести Грецію до стадії повної відбудови.

Ситуація на італійсько-югославській кордоні перед приїздом аліантської контрольної комісії.

("Д.д.Е."-15.2.46.) Підпільний італійський часопис в Триєсті "Клич Істрії" описує про переслідування італійців в Югославській окупаційній зоні Істрії та намагання тітовців до славянської населення. В містечку Паренцо, де жило тільки 2 805 осіб, вбито 49 італійців, вивезено невідомо куди 12, а 1 053 примушені були втекти перед переслідуваннями в аліантську окупаційну лінію. В тім часі прибуло туди 512 нових словінців. В тім містечку тітовці арештували деяку кількість італійців, між ними одного відомого професора, та, звязавши всім руки дротом, відвели до одної копальні. Там, важко побивши, вкинули їх в копальню. Деякі померли вже від побоїв, інші розбилися об дно копальні. Тяжко ранений професор кликав о поміч, якої не зміг одержати, бо сторожа

стріляла в кожного, що приближався. В тітовській полосі невідомі бандити вбивають та забирають зі собою видатних осіб споміж словінської інтелігенції, що належить до народньої словінської католицької партії.

В деяких місцевостях тітовські війська проганяють мешканців із їх хат. Із Фюме багато війська машерує в напрямі на захід до демаркаційної лінії Моргана та в деяких місцях вже її досягнули. Аліантська військова команда по цей бік лінії видала окремі розпорядки.

Опозиція у Італії.

Радіовисильня Беромінстер повідомляє з Риму, що італійські партії створили опозицію. До опозиції належить італійська демократична партія, робітничка, соціально-реформуюча та ліберально-демократичне зібрання.

Письмо до еспанського претендента престолу.

Більше як 450 еспанських мужів вислали до еспанського претендента письмо, в якому висказуються за монархію. Письмо підписали 20 бундів міністрів, представників п'ятих на найбільших банкових підприємств у Еспанії, а також провідні мужі еспанської торгівлі і промисловості.

Англія одержала з поворотом свої власності.

Бритійський державний секретар у міністерстві закордонних справ Мек Неїл заявив у сенаті, що всі британські олівні товариства у Румунії знаходяться знову у руках британських власників. Даліше заявив, що, на підставі договору про завіщення зброї, Румунія зобов'язалась заступити англійським власникам всі шкоди, спричинені війною.

Короткі вісті.

("АНВ" -17.2.46.) Неофіційні турецькі кола повідомляють, що Туреччина перемовляє з Англією у справі купівлі багатьох великих британських кружляків найновішого типу. Рівночас-

но турки перемовляють з Америкою, від якої хочуть купити машини, потрібні для продукції кораблів.

Туреччина заключила з Іраком договір про взаємодопомогу.

В Китаю зростає неспокій з приводу запізнення відтягнення радянських відділів з Манджурії. У Чунгінгу пришло до демонстрацій, в яких домагалися якнайскорішого відтягнення радянських військ з Манджурії.

("Ю.Дж."-18.2.46.) Пачки сушених яєць, кави, чаю і інших продуктів та все, що трудно дістати в Англії, знайдено у пакунках німецьких полонених, які були репатрійовані з Англії. Один з них мав у своїм накунку 15 пар чоловічих черевик. Німці, які тепер находяться під вартою, твердять, що вони набули ці артікули у skleпах за купони.

Державні будівлі Нью-Йоркських найвищих мюродерів стануть головною квартирою ООН впродовж п'яти літ, або до часу збудування сталих будівель у околиці Гренвіч Стамфорда.

("д.Б."-15.2.46.) Перший раз від весни 1944 р. Везувій починає знову відзиватися. Останніми днями вулкан був оточений хмарами диму, а під землею устичено великі експлозії. Побожься, що Везувій зиче знову вибухати. На весну 1944 р. вибухи вулкану знищили багато замешканих міст.

Крадіж тасмниці атомової бомби.

("АНВ"-19.2.46.) Великі зацікавлення у цілому світі викликали вістки, що у Канаді викрадено тасмницю продукції атомової бомби. У зв'язку з цим арештовано 22 високих урядовців. Однак Канадське міністерство інформації запевняє, що Канада не видала тасмниці атомової бомби. Ходить тут лише про велике число канадських горожан, які невідомо попали в сіти шпигунства чужої держави, яком, правдоподібно, є Росія, яка в тій справі найбільше заінтересована.

Ця сама газета повідомляє, що Черчіль, який зараз перебуває у Америці, виголосити промову, в якій закликати до найтіснішої культурно-господарської співпраці між Америкою і Англією, а також предложити проєкт спільного громадянства.

З передкції

Хвальна Редакціє!

В своєму листі до Вас хочу навітлити деякі, після мене, невідповідні кроки багатьох наших табориків (нажалі, у більшості старшин).

Всім звісно, що недалеко від нас (5 км.) міститься табор наших жінок, у більшості зложений з бундів медсестер нашого дивізійного шпиталю. Кожний знає, яка це праця: часто недоспані ночі при догляданні хворих і т.п.

Сьогодні ці самі жінки опинились, так як і ми, у таборі, далеко від рідної батьківщини.

Нашій команді табору вдалось виднати дозвіл, щоб свояки та знайомі мали змогу їх відвідувати, а що більше, вдалось заангажувати їх для нашого таборового театру, як аматорські сили.

Та одночасно з цим поширилися різні невдоволення, "плітки", версії, далекі від правди. Вкінці почали між таборовиками кружляти неймовірні нісенітницї, начебто пані "Х" така, чи сяка. І видається дивним, бо не знати, звідки багато знає про цих жінок краще, як вони про себе самі. Помалу жіночий табор у Річціоне перемигнувся в очах більшості наших табориків на якийсь прикт всіх хоружих на "любов", але в злому розумінні. Часто чується з уст багатьох (головно з уст старшин), що він таку чи сяку знає, що зі Шпиталю, чи Фельдкірхен, і що вона має за собою "чорну" минувшину. Панове, а тепер запитаю, чи було б

похвальним поширювати такі вістки навіть тоді, коли б вони були дійсно правдиві?

Та мало цього. Чомусь і наша преса ("Оса") поставила собі за ціль у кожному числі змальовувати жіночий табор у Річціоне, як прибіжже всіх терплячих за жіночою вродою, перемінила "ого у криницю, звідки можна безнастанно черпати свіжу тему до своєї газети. Чи шановні автори не можуть вже дісно придумати чогось путнішого? Не забувайте, що наші таборові часописи (зокрема "Оса") "дуть у світ, і коли хтось прочитає, тоді що може після цього подумати. А вкінці, що буде говорити, а радше вже говорити серед стрілецтва нашого табору? Якщо може хтось цікавий, хай запитає котрогось із тих табориків: "Я чув, як хорунжі оповідали собі, що там у наших дівчат у Річціоне правдивий рай, що....." і т.д.

Панове, чи ж не сором? Думаю, що не випадє сьогодні такими нісенітницями замітатися, бо в дієсності тільки ми перемигнули жіночий табор на цей "рай". А чи ті, що так говорять, мають докази на це?

Панове, думаю, що це не годиться. Де ж ділась ваша, що так скажу, парубоцька гідність? Соромно! Не забуваймо, що тих жінок є там близько тридцяти, і ми повинні їх шанувати, а не обчорнювати.

Чи приємно буде, як котрася з тих жінок напише вам колись свою щирю думку? Думаю, що ні!

хор. Канджк Богдан.